

ความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน

ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

สายฝน บุษชา¹

Intellectual Media and Information Consumption ability of People

in Thanyaburi District, Pathum Thani Province

Saifon Bucha¹

Received 15/5/2021

Revised 25/7/2021

Accepted 14/8/2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิธีการวิเคราะห์สาระ ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนมีความสามารถในการประเมินสื่อและข่าวสารในเรื่องการพิจารณาความทันสมัยของสื่อและข่าวสาร ด้านการวิเคราะห์สื่อและข่าวสารที่สรุปได้ว่าสื่อประเภทใดที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเหมาะสม หรือสื่อประเภทใดที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแล้วทำให้เกิดผลเสีย และด้านการสังเคราะห์สื่อและข่าวสารในเรื่องการอ่านและจับประเด็นข้อมูลข่าวสาร เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าข้อมูลข่าวสารนั้นมีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านเนื้อหาที่ได้รับส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสาร คือ ทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกดีและความเชื่อที่จะประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมในมาตรฐานของความเป็นมนุษย์ สำหรับปัจจัยด้านการส่งเสริมของชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสาร คือ มีการสร้างแรงจูงใจในการบริโภคสื่ออย่างต่อเนื่อง และในด้านบุคคลที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสาร คือ ครู อาจารย์ที่เข้าใจลูกศิษย์ ทำการสอนการใช้งานและส่งเสริมให้เกิดการบริโภคสื่อและข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์

คำสำคัญ การบริโภคสื่อ สารสนเทศ ความฉลาดทางดิจิทัล

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Pathumthani, Thailand

E-mail: saitonbueha@rmutt.ac.th

Abstract

This quantitative research aimed 1) to study the ability to consume media and information wisely, and 2) to study factors affecting the ability to consume media and information wisely of the people in Thanyaburi District, Pathum Thani Province. The samples of 400 people in Thanyaburi District, Pathum Thani Province were randomized with stratified sampling method. The research instrument was a questionnaire, and statistics used in this research were percentage, average, and standard deviation.

The research findings showed that 1) the people had the ability for media and information evaluation in terms of considering up-to-date media and information, analyzing media with appropriate information or with severe consequences, and synthesizing and summarizing media and information to make sure that the content could serve their purposes. 2) The factors affecting the ability to consume media and information wisely of the people in Thanyaburi District, Pathum Thani Province indicated that the content factor affecting media and information consumption wisely was the information involving with perception and beliefs of human morality and ethics. The factor of supporting communities and learning centers affecting media and information consumption wisely was the motivation to consume the information continuously. And the personnel factor affecting media and information consumption wisely was the teachers with understanding of their students to guide and promote them to consume the media and information creatively.

Keyword: Media consumption, Information, Digital intelligence

บทนำ

การดำเนินชีวิตของคนในยุคปัจจุบันนอกจากปัจจัย 4 ซึ่งประกอบด้วยอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรคแล้ว สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับคนไทยแลนด์ 4.0 คือ ข่าวสาร หรือข้อมูล (Information) โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวสารที่เผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งในโลกปัจจุบันเทคโนโลยีได้สร้างการเปลี่ยนแปลงต่างๆ การบริโภคข้อมูลข่าวสารของประชาชน คือ การใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการทั้งในรูปของการบริโภคและอุปโภค หรือการใช้สินค้าและบริการทางเศรษฐกิจ รวมทั้ง กระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออก จะเห็นได้ว่าการบริโภคของมนุษย์ที่มีวิถุนิยมเป็นพื้นฐานจนกลายเป็นวัฒนธรรมบริโภคนั้น ผู้บริโภคไม่ได้บริโภคเพื่อความจำเป็นแก่การดำรงชีพ แต่เป็นการบริโภคเพื่อความสะดวกสบาย

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดสื่อใหม่ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต ที่สามารถเข้าถึงสื่อและข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว การที่จะเท่าทันสื่อได้ ต้องตระหนักและเข้าใจเรื่องหลักๆ คือ รูปแบบและเนื้อหาของสื่อที่แตกต่างกัน การใช้สื่อต่างประเภทแต่เรื่องเดียวกัน ความหมายย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสื่อ คนส่วนใหญ่จึงขาดการรู้เท่าทันสื่อ ดังนั้น สื่อจึงเปรียบเหมือนดาบสองคม ถ้าผู้บริโภคสื่อไม่มีการไตร่ตรองพิจารณาให้ถี่ถ้วนก่อน ก็จะทำให้เห็นด้วยและคล้อยตามฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือสินค้าตัวใดตัวหนึ่งที่บิดเบือนจากความเป็นจริง (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ,

2556) ดังนั้น ธุรกิจบริการสื่อและข่าวสาร ที่มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ขึ้นอยู่กับว่าผู้ประกอบการธุรกิจจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด สิ่งที่ควรระวังก็คือ สื่อและประชาชนจำเป็นต้องรู้เท่าทัน และระวังการนำเสนอโดยขาดการตรวจสอบและไม่คำนึงถึงจริยธรรมด้านวิชาชีพ ดังนั้น การบริโภคสื่อและข่าวสาร (Media Consumption) ในปัจจุบันผู้รับสื่อย่อมต้องมีวิจารณญาณ ในการรับสื่อและข่าวสารที่เกิดขึ้นอย่างท่วมท้น ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาการบริโภคสื่อและข่าวสารที่เหมาะสมและอย่างชาญฉลาดของประชาชน อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำความรู้จากผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสื่อและการเผยแพร่ข่าวสาร ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคอย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย เทศบาลเมืองนครรังสิต เทศบาลเมืองธัญบุรี เทศบาลเมืองบึงยี่โถ และเทศบาลเมืองบึงสนั่นรักษ์ จำนวนทั้งสิ้น 190,163 คน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2559)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอธัญบุรี คือเทศบาลเมืองนครรังสิต เทศบาลเมืองธัญบุรี เทศบาลเมืองบึงยี่โถ และเทศบาลเมืองบึงสนั่นรักษ์ จำนวนทั้งสิ้น 190,163 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตาม Yamane ที่ 95% ความคลาดเคลื่อน 5% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้น 400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อยๆ หรือชั้นภูมิ (Stratum) และในแต่ละชั้นภูมิจะต้องมีความเป็นเอกพันธ์ เพื่อให้ได้ตัวอย่างครอบคลุมประชากรทั้งหมด หรือมีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด แล้วจึงสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายในแต่ละกลุ่มย่อยๆ เป็นสัดส่วนได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ลำดับที่	เทศบาล	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	เทศบาลเมืองนครรังสิต	78,384	165
2	เทศบาลเมืองธัญบุรี	56,738	119
3	เทศบาลเมืองบึงยี่โถ	30,322	64
4	เทศบาลเมืองบึงสนั่นรักษ์	24,719	52
	รวม	190,163	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบชนิดให้เลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท 5 ระดับ โดยมีการให้คะแนนคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านส่งเสริมของชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ และปัจจัยด้านเนื้อหาที่ได้รับ เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท 5 ระดับ โดยมีการให้คะแนนคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย

1.มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

2.ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ความหมาย รวมทั้งวิธีการสร้างแบบสอบถาม

3.หาคุณภาพขั้นต้นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน (ภาคผนวก ก) พิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยดูความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา แต่ละข้อกับนิยามปฏิบัติการของความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารที่กำหนดไว้ รวมทั้งพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมของภาษา จากนั้นนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามแต่ละข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการของความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาด (IC) และเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้นำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อดูความชัดเจนของภาษาที่ใช้ของแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย ทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Questionnaires) พร้อมทั้งนั่งร่วมรับฟังอยู่ด้วยเพื่อชี้แจง กรณีมีปัญหาและรับแบบสอบถามกลับคืนทันทีหลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว และแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยส่งผ่านทางตัวแทนชุมชนเพื่อไปถึงกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาซึ่งเป็นฉบับที่สมบูรณ์ มาบันทึกลงในแบบลงรหัส (Coding Form) แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากแบบตรวจรายการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละของแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วสรุปผลในรูปแบบข้อความประกอบตาราง สำหรับเกณฑ์การตัดสินผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 65.0) มีอายุระหว่าง 26-30 ปี (ร้อยละ 30.0) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 66.0) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 50.8) เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 56.8) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ไม่เกิน 10,000 บาท (ร้อยละ 66.5) มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือนไม่เกิน 40,000 บาท (ร้อยละ 52.3) มีที่อยู่อาศัยเป็นแบบบ้านเดี่ยว (ร้อยละ 60.3) โดยมีค่าใช้จ่ายในการบริโภคสื่อมากที่สุด คือ 301-500 บาท (ร้อยละ 47.8) และมีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน (ร้อยละ 61.3)

2. การบริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสารด้านสื่อสิ่งพิมพ์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการบริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสารด้านสื่อสิ่งพิมพ์ คือ ตำราเรียน ($\bar{X} = 3.08$) หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.99$) การ์ตูน ($\bar{X} = 2.92$) วารสาร นิตยสาร ($\bar{X} = 2.86$) นิตยสาร เรื่องสั้น ($\bar{X} = 2.83$) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน ($\bar{X} = 3.85$) ในเรื่องเนื้อหาสาระด้านบันเทิง ดาราภาพยนตร์ ($\bar{X} = 3.75$) สถานที่ที่ใช้บริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ คือที่บ้าน ($\bar{X} = 4.02$) ช่วงเวลาที่ใช้บริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ในเวลาเย็น หลังเลิกเรียน/เลิกงาน ($\bar{X} = 3.73$) ความถี่และระยะเวลาในการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ทุกวัน ($\bar{X} = 3.61$) โดยส่วนใหญ่ขอยืมจากเพื่อน/ซื้ออ่านเอง ($\bar{X} = 3.03$) ครอบครัว/คนในครอบครัวเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการสื่อ ($\bar{X} = 3.57$) และสาเหตุที่เลือกใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพราะต้องการความเพลิดเพลิน ($\bar{X} = 4.18$)

3. การบริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสาร ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้สื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ มากกว่า 3 ปี ($\bar{X} = 3.63$) โดยใช้โทรศัพท์มือถือ ($\bar{X} = 4.35$) โดยมีการบริโภคข้อมูลข่าวสารทางเว็บไซต์ ($\bar{X} = 3.96$) มีจุดมุ่งหมายในการบริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อติดตามข่าวสารเหตุการณ์ ($\bar{X} = 3.90$) เหตุผลที่บริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพราะสามารถค้นหาและบริโภคได้ตลอด 24 ชั่วโมง ($\bar{X} = 4.03$) เลือกบริโภคสื่อทั้ง 2 ประเภทควบคู่กัน คือ ทั้งสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 3.41$) ลักษณะการบริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ดำเนินการด้วยตนเองทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.83$) สถานที่และเวลาที่ใช้บริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ใช้ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.18$) และใช้เวลาประมาณมากกว่า 2 ชั่วโมง ($\bar{X} = 3.13$) ในเวลาเย็น หลังเลิกเรียน/เลิกงาน ($\bar{X} = 3.71$) ส่วนใหญ่บริโภคสื่อทุกวัน ($\bar{X} = 3.76$)

4. ความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ความสามารถในการประเมินสื่อและข่าวสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสาร อย่างชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านความสามารถ ในการประเมินสื่อและข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็น รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับ 3 อันดับแรก คือ มีความสามารถในการพิจารณาความทันสมัยของข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา สามารถ แยกแยะได้ว่าสื่อและข้อมูลข่าวสารประเภทใดที่มีความทันสมัย ($\bar{X} = 3.81$) และสามารถเลือกสื่อและข่าวสารที่มีความสอดคล้องตรงตามความต้องการ โดยมีเนื้อหาสมบูรณ์และเพียงพอที่จะนำมาใช้และมีรูปแบบน่าเชื่อถือ เป็นกลาง ไม่มีโฆษณาชวนเชื่อ ($\bar{X} = 3.79$)

ความสามารถในการวิเคราะห์สื่อและข่าวสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสาร อย่าง ชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านความสามารถในการวิเคราะห์สื่อและข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ สามารถสรุปได้ว่าสื่อประเภทใดที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเหมาะสม หรือสื่อประเภทใดที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแล้วทำให้เกิดผลเสีย ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมา คือ สามารถวิเคราะห์โดย การอ่านจับใจความสำคัญ เพื่อ

ตรวจสอบให้แน่ใจว่าเนื้อหาที่สอดคล้องกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.66$) และสามารถเลือกสื่อและค้นหาข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน ($\bar{X} = 3.65$)

ความสามารถในการสังเคราะห์สื่อและข่าวสาร พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านความสามารถในการสังเคราะห์สื่อและข่าวสารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สามารถจัดกลุ่มข้อมูลข่าวสารที่มีแนวคิดเดียวกัน มาทำการอ่านวิเคราะห์และจับใจความอีกครั้ง ($\bar{X} = 3.55$) รองลงมา มีความสามารถในการเรียงลำดับข้อมูลข่าวสารตามความสัมพันธ์ โดยนำเรื่องที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือ สัมพันธ์กันมาจัดกลุ่มรวมกันตามลำดับความสัมพันธ์ใหม่ ตามลำดับต่อเนื่องอย่างชัดเจนและเพียงพอต่อเรื่องที่ต้องการ ($\bar{X} = 3.54$) และสามารถพิจารณาได้ถ้าข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ไม่ครบถ้วนต้องเริ่มประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารขึ้นมาใหม่ ($\bar{X} = 3.52$)

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ด้านบุคคล พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ พ่อแม่ที่เข้าใจบุตรหลานทำการเรียนรู้ การใช้งานและส่งเสริมให้บุตรหลานเกิดการบริโภคสื่อและข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา คือ ครู อาจารย์ที่เข้าใจ ลูกศิษย์ ทำการสอนการใช้งาน และส่งเสริมให้เกิดการบริโภคสื่อและข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.65$) และเพื่อนทำการเรียนรู้การใช้งานและส่งเสริมให้เกิดการบริโภคสื่อและข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์

ด้านการส่งเสริมของชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านการส่งเสริมของชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีอยู่ 2 ระดับ คือ ระดับมากและระดับปานกลาง โดยข้อที่อยู่ในระดับมาก คือ มีการสร้างแรงจูงใจในการบริโภคสื่ออย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.59$) และ มีการแจ้งข่าวสาร ความรู้ ความเคลื่อนไหวของกิจการหรือหน่วยงานต่างๆ และเผยแพร่ ไปยังประชาชน ส่วนใหญ่อย่างกว้างขวาง ($\bar{X} = 3.54$) และในระดับปานกลาง คือ มีการแนะนำวิธีการค้นหาข้อมูลจากสื่อทุกประเภท ($\bar{X} = 3.49$)

ด้านเนื้อหาที่ได้รับ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ด้านเนื้อหาที่ได้รับ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีอยู่ 2 ระดับ คือ อยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ดังนี้ ทำให้เกิดความรู้สึกริक्तและความเชื่อที่จะประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมในมาตรฐานของความเป็นมนุษย์ ($\bar{X} = 3.62$) รองลงมา คือ ส่งผลให้มีความรู้ มีความเข้าใจวิธีการในการใช้ ความคิดอย่างสร้างสรรค์และมีการวางแผน การตัดสินใจการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.61$) และเกิดการเรียนรู้ในบทบาทของคนในครอบครัว ทักษะในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ทักษะในการเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ที่ดีของคนในครอบครัว การเข้าใจกันและกัน ของคนในครอบครัว ($\bar{X} = 3.58$)

อภิปรายผลกาวิจัย

1. การบริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสาร ด้านสื่อสิ่งพิมพ์ พบว่า ประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ที่บริโภคบ่อยๆ คือ ตำราเรียน หนังสือพิมพ์ การ์ตูน วารสาร นิตยสาร นิยาย เรื่องสั้น มีจุดมุ่งหมายในการบริโภค เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน เพื่อติดตามข่าวสารเหตุการณ์ ผลจากการศึกษาค้นคว้าสอดคล้อง เมื่อเปรียบเทียบกับผลการศึกษาของ เจริญ มะโน (2556) ที่พบว่า พฤติกรรมการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บริโภค/ใช้บริการสื่อสิ่งพิมพ์ ประเภทนิตยสาร/วารสารและหนังสือพิมพ์มาก สื่อประเภทอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ของการบริโภค/ใช้บริการสื่อสิ่งพิมพ์ เพื่อติดตามข่าวสารเหตุการณ์มากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุจรยา วงศ์สวัสดิ์ (2554) ที่พบว่า พฤติกรรมการบริโภค สื่อสิ่งพิมพ์ คือ หนังสือเรียน/หนังสือวิชาการ/หนังสือทั่วไป และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ยูพา แสงทอง (2551) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร และตำราเรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อติดตามข่าว เหตุการณ์

2. การบริโภคสื่อและข้อมูลข่าวสาร ด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้โทรศัพท์มือถือ ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่บริโภค คือ ข้อมูลข่าวสารทางเว็บไซต์ จุดมุ่งหมายในการบริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อติดตามข่าวสาร เหตุการณ์ รองลงมา คือ เพื่อความสนุกเพลิดเพลิน ส่วนเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างบริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ สามารถค้นหาและบริโภคได้ตลอด 24 ชั่วโมง ผลจากการศึกษาค้นคว้าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เจริญ มะโน (2556) ที่พบว่า พฤติกรรมการบริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คือ โทรศัพท์มือถือ/สมาร์ทโฟน (Mobile Smartphone) โดยประเภทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่บริโภค/ใช้บริการมากที่สุด คือ ข้อมูลข่าวสารทาง เว็บไซต์ (WWW) และสื่อสังคมออนไลน์ Facebook, Line, Twitter, YouTube, Blog เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการบริโภค/ใช้บริการเพื่อการติดต่อสื่อสาร สนทนามากที่สุด ผลการศึกษาของ สุจรยา วงศ์สวัสดิ์ (2554) พบว่า สาเหตุที่เลือกใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพราะรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และผลการศึกษาของ ยูพา แสงทอง (2551) ด้านพฤติกรรมการบริโภคสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากกว่า 3 ปี อุปกรณ์ที่ใช้เป็นคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลและโทรศัพท์มือถือ โดยบริโภคข้อมูลทางเว็ลด์ไวด์เว็บ เพื่อศึกษาค้นคว้าและติดตามข่าวสารเหตุการณ์

3. ความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชน ในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในด้านความสามารถในการประเมินสื่อและข่าวสาร ด้านความสามารถในการวิเคราะห์สื่อและข่าวสาร ด้านความสามารถในการสังเคราะห์สื่อและข่าวสาร พบว่า โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก แต่มีบางประเด็นรายข้อของแต่ละด้านที่กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาด อยู่ในระดับปานกลาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ด้านความสามารถในการประเมินสื่อและข่าวสาร คือ มีความสามารถในการพิจารณาความทันสมัยของข้อมูลข่าวสาร สามารถแยกแยะได้ว่า สื่อและข้อมูลข่าวสารประเภทใดที่มีความทันสมัย เนื่องจากความสามารถในการประเมิน คือ ความสามารถในการตัดสินใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และคุณค่าของความหมายที่มีต่อผู้อ่าน รวมถึงการใช้ความรู้ที่มีอยู่เดิมตีความงานและทำนายผลลัพธ์ที่จะตามมา หรือให้บทสรุปในเชิงที่มีความสมเหตุสมผล สามารถบอกค่านิยมที่อยู่ในสารทักษะด้านนี้ นอกจากต้องอาศัยความรู้แล้วยังต้องอาศัย เจตคติการมองโลกและค่านิยมของผู้รับสารร่วมด้วย (เอกสารประกอบการสอน พฤติกรรมการบริโภคสื่อด้วยปัญญา, ม.ป.ป.)

3.2 การวิเคราะห์สื่อและข่าวสาร คือ สามารถสรุปได้ว่าสื่อประเภทใดที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเหมาะสมหรือสื่อประเภทใดที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแล้วทำให้เกิด ผลเสีย รองลงมา คือ สามารถวิเคราะห์โดยการอ่านจับใจความสำคัญเพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่าเนื้อหานั้นสอดคล้องกับความต้องการ ดังนั้น ในประเด็นนี้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้วิธีการจัดกลุ่มข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สืบเนื่องมาจากความสามารถใน

การวิเคราะห์สาร (Analyze) หมายถึง ทักษะความเข้าใจแบบตีความซึ่งรวมถึงความสามารถในการจัดประเภทและแนวคิดของงาน รวมถึงความสามารถในการลงความเห็นเกี่ยวกับเหตุและผล การพิจารณากลยุทธ์และเทคนิคที่ใช้ในการสร้างงาน ตลอดจนสามารถบอกถึงวัตถุประสงค์และมุมมองของผู้เขียน โดยทักษะดังกล่าวขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะเข้าใจและใช้ความรู้เชิงความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ (เอกสารประกอบการสอนพฤติกรรมกรรมการบริโภคสื่อด้วยปัญญา, ม.ป.ป.)

3.3 การสังเคราะห์สื่อและข่าวสาร คือ สามารถจัดกลุ่มข้อมูลข่าวสารที่มีแนวคิดเดียวกัน อ่านวิเคราะห์และจับใจความอีกครั้ง มีความสามารถในการเรียงลำดับข้อมูลข่าวสารตามความสัมพันธ์ โดยนำเรื่องที่มีเนื้อหาสอดคล้องหรือสัมพันธ์กันมาจัดกลุ่มรวมกันตามลำดับความสัมพันธ์ใหม่อย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเพียงพอต่อเรื่องที่ต้องการ รวมทั้งสามารถพิจารณาได้ว่าถ้าข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ไม่ครบถ้วนต้องเริ่มประเมิน วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารขึ้นมาใหม่

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาญฉลาดของประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี พบว่า

4.1 ด้านบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับพ่อแม่ที่เข้าใจบุตรหลาน ทำการเรียนรู้ การใช้งานและส่งเสริมให้บุตรหลาน เกิดการบริโภคสื่อและข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเด็กและเยาวชนยังมีความรู้และประสบการณ์น้อย ทำให้สับสนในการรับสื่อ ถ้าหากสื่อที่นำเสนอไม่มีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมก็จะส่งผลให้เชื่อหรือปฏิบัติตาม ดังนั้น หากพ่อแม่และผู้ปกครองหันมาใส่ใจกับสื่อที่เด็กและเยาวชนสนใจ หรือรับชมร่วมกันก็อาจจะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น (กฤษรินรักษาแก้ว, 2560)

4.2 ด้านการส่งเสริมของชุมชน/ศูนย์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสร้างแรงจูงใจในการบริโภคสื่ออย่างต่อเนื่อง

4.3 ด้านเนื้อหาที่ได้รับโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดและความเชื่อที่จะประพฤติปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรมในมาตรฐานของความเป็นมนุษย์

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ ในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ค่อนข้างน้อย ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยหรือเชิญชวน ด้วยการประชาสัมพันธ์ให้เห็นความสำคัญของการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในยุคสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน

2. ควรส่งเสริมความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารของประชาชน ในด้านการประเมินสื่อและข่าวสาร ด้านการวิเคราะห์สื่อและข่าวสาร และด้านสังเคราะห์สื่อและข่าวสารอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ถูกต้องและตรงกับความต้องการมากที่สุด

3. ควรมีการจัดหาสื่อใหม่ ๆ ที่ทันสมัยไว้บริการแก่ประชาชนจัดสถานที่สำหรับเผยแพร่สื่ออย่างเด่นชัด เช่น มีห้องสมุด สนับสนุนการบริโภคสื่อและการค้นคว้าอย่างกว้างขวางและมีห้องสำหรับให้ประชาชนได้บริโภคสื่ออย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ไว้บริการแก่ประชาชนอย่างพอเพียง ตลอดจนจัดเจ้าหน้าที่ที่มีบุคลิกภาพและสร้างความเชื่อมั่น ครีธาต่อการบริโภคสื่อ รวมทั้งสร้างบรรยากาศในชุมชนเพื่อช่วยกันส่งเสริมการบริโภคสื่อ

4. ส่งเสริมความสามารถในการจัดกลุ่มข้อมูลข่าวสารที่บันทึกไว้ได้เป็นอย่างดีและสามารถจัดเรียงลำดับได้และจัดลำดับความสัมพันธ์ให้เชื่อมโยงกันจากความรู้พื้นฐานของเรื่องนั้นๆ ไปยังเรื่องเฉพาะ เพื่อให้สามารถสังเคราะห์และเขียนเป็นสารนิเทศใหม่ขึ้นมาได้

5. ปัญหาในเรื่องของประชาชนไม่มีสื่อที่จะบริโภค และปัญหาด้านสุขภาพ รวมทั้ง ไม่ชอบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากปัญหาที่พบ หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรหาแนวทางหรือวิธีการในการส่งเสริมการบริโภค หรือจัดกิจกรรม หรือประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของการบริโภคสื่อว่ามีประโยชน์หรือความสำคัญอย่างไร และควรจัดหาเนื้อหาของสื่อที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด โดยหาวิธีการแนะนำการสร้างแรงจูงใจในการบริโภคสื่อ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาถึงทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสื่อทุกประเภทที่เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ในปัจจุบัน
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดจากการบริโภคสื่อแบบดั้งเดิมและสื่อสมัยใหม่
3. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศไทย
4. ควรทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการบริโภคสื่อและข่าวสารอย่างชาวมุสลิมของประชาชน อีกครั้ง เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มประชากรทั้งหมดทั่วประเทศ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะประชาชนในเขตอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เท่านั้น

รายการอ้างอิง

- กฤษริน รักษาแก้ว. (2560). อิทธิพลของรายการในสื่อใหม่ที่มีต่อมุมมองต่อโลกของเด็กและเยาวชน. *Veridian E-Journal, Silpakorn University, 10(3)*, 152-169.
- เจริญ มะโน. (2556). *พฤติกรรมการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดลำปาง*. ปรินญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ณงลักษณ์ จารุวัฒน์, ประภัสสร วรรณสถิตย์, แพล. (2551). *เปิดโลกนิรมิตเดียวและการตลาดดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: เนชั่นบุ๊คส์.
- ยุพา แสงทอง. (2551). *พฤติกรรมการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ปีการศึกษา 2550*. ราชบุรี: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ศุภชัย ข้อมูลประเทศไทย. (2559). *ประวัติความเป็นมาของจังหวัดปทุมธานี*. สืบค้น 20 มีนาคม 2561, จาก <http://pathumthani.kapook.com/เมืองปทุมธานี>
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2556). *หัวใจสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อคืออะไร*. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2560, จาก <http://bcp.nbtc.go.th/knowledge/detail/308>
- สิทธิโชค วรรณสันติกุล. (2524). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครพิมพ์.
- สุจรรยา วงศ์สวัสดิ์. (2554). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เอกสารประกอบการสอน พฤติกรรมการบริโภคสื่อด้วยปัญญา*. (ม.ป.ป.). สืบค้น 1 กันยายน 2560, จาก <http://ilc2.swu.ac.th/Portals/127/Documents/swu353/>